

N:o 17.

Af herr **O. A. Ericsson** i Ofvanmyra, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, huru lättnad i kostnaderna för skiftesförrättningar må kunna beredas skiftesdelägarne m. m.*

Vid sistförflutne riksdag väckte undertecknad, med instämmande af 7 af länskamraterna, följande motion.

»Icke blott gång efter annan, utan äfven på flerehanda sätt, har Riksdagen sökt upphjälpa landets modernäring, jordbruket. Denna hjälp, om också i sin omfattning i flera fall ganska ringa, har dock, där den ernåtts, visat sig utöfva ett godt inflytande. Ännu återstår dock mycket härutinnan, innan vi hinna våra närmaste grannar både i att gifva och tillgodogöra hjälpen. Vi hafva här i Sverige åtminstone på många trakter att kämpa mot svårigheter, af hvilka en del knappast torde kunna öfvervinnas utan att staten träder emellan mera än hvad den hittills gjort, och vill jag härmed fästa Riksdagens uppmärksamhet särskildt på ett område härutinnan.

För att belysa ärendet, skall jag taga ett exempel från den ort jag närmast känner.

På 1820- och 1830-talen pågick storskifte inom trakten; jordägarne hade sina gårdar sammanträngda inpå hvarandra i stora byar och sitt jordbruk kringspirdt i små tegar på vidt skilda håll. Hvar och en ville sitta kvar på sin plats äfvensom behålla de tegar de ärft, odlat och brukat, och i de flesta fall fingo de sin vilja fram. Det var ingalunda ovanligt,

att en hemmansägare, som på sin höjd kunde föda en häst och fem kor, erhöll ett tiotal skiften inrösningsjord, kringsspridda åt alla väderstreck och till och med belägna icke blott å den närmast angränsande byrutan, utan äfven å byområden, emellan hvilka kunde ligga fem å sex stora byar. Och på det sättet fick man sin jord om hvarandra.

Genom sedan dess försiggångna hemmansklyfningar och jordafsöndringar hafva tegarna blifvit ännu mindre till arealen och mera kringsspridda. Det händer som oftast, att mannen brukar sin hustrus ärfta jordtegar, äfven om de ligga i en annan by.

Man har länge talat om laga skifte för att på det sättet få de små jordlapparne tillsammans, men man har dragit sig dels för de dryga kostnadernas skull, hvilka på dessa trakter skulle blifva mer än vanligt afsevärda genom nödiga utflyttningar i de stora och tätt bebyggda byarna, och dels har man fruktat, att det icke skulle dröja länge efter ett dylikt skifte, förrän det kunde slitas sönder i små bitar igen.

Ett förslag, som vann afsevärdt beaktande och som i någon ringa mån förut tillämpats, framställdes för bortåt 15 år sedan på ett landbruksmöte i orten och understöddes af en dåvarande framstående ledamot af denna kammare, samt förordades äfven af en i samma trakt boende högt aktad ledamot af Första Kammaren och afsåg, att man skulle byta, köpa och sälja småbitarne allteftersom det passade och på det sättet få jorden tillsammans så nära som möjligt.

Detta råd har också allt mer och mer vunnit tillämpning, och mången jordbrukare har glädt sig åt att på så jämförelsevis billigt sätt få sitt jordbruk något så när tillsammans.

Men nu råder oro äfven bland dessa. Förutom att lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring af den 27 juni 1896 lade hinder i vägen för erhållande af lagfart å sådana byten och köp, har nu äfven yppats en annan stor olägenhet af ett dylikt förfaringssätt. De försiggångna hemmansklyfningarna och jordafsöndringarna hafva nämligen verkställts genom s. k. sänjodelning och förrättats af några bland traktens förtroendemän, och man har både varit belåten med och ansett detta förfaringssätt tillräckligt. Nu däremot börjar den ena hemmansklyfningen efter den andra att göras om af landtmätare, och det händer, att en liten hemmansägare med djupt bekymmer ser sig nödsakad att deltaga i flera sådana i olika hemman. Ett skogsbolag har måhända köpt en del af ett hemman här och en del i ett annat där och önskar nu få sina andelar säkrare angifna genom att begära landtmätare för att å hem-

manen få en laga hemmansklyfning till stånd, och på det sättet står man där nu i utsikt att först få kosta på hemmansklyfning å de olika hemmanen och sedan måhända ofvanpå allt laga skifte.

Att jordbruket icke mäktar bära dylika kostnader, är alldeles klart och tydligt; och ehuru kärleken till den fäderneärfda torfvan är stark, står dock mången, för att icke säga alltför många, härigenom beredda eller kanske rättare tvungna att låta desamma läggas till de stora skogs bolagens ägovidder.

I våra dagar talas mycket om att bereda egna hem åt våra arbetare, hvilket i och för sig är en mycket god och behjärtansvärd sak, men må man akta sig, att man ej under tiden tappar bort hvad man redan har i det fallet; ty hvad är en sådan liten hemmansdel annat än ett litet eget hem åt en pålitlig och trägen arbetare. Och vill man behålla dessa hem och vill man hjälpa det mindre jordbruket, särskildt på de orter jag omnämnt, så måste staten härutinnan på ett eller annat sätt träda emellan. I hvad mån och på hvad sätt torde vara förmätet för en enskild att föreslå, men det låter tänka sig, att det kunde ske *antingen genom en särskild lag, som tillförsäkrar fasthet åt vidtagna s. k. sänjodelningar*, eller genom att landtmätnarerna erhöles lön af staten, hvilket kanske icke vore så orättvist, då de i vissa afseenden kunna anses vara statens tjänare och då staten t. ex. aflönar jordbruksingenjörer, hvilka på sina ställen inom landet tagas hårdt i anspråk, men som i de trakter jag skildrat få uteslutande lämna rum åt landtmätnarerna. Det vore också måhända lämpligt att just nu tänka på den saken, då dessa sistnämnde som bäst sträfva efter en ny taxa. Ett annat sätt vore äfven, att staten bidroge med någon viss procent af kostnaderna vid landtmäteriförrättningar.

Det är möjligt, att något annat sätt kan befinnas ännu lämpligare och vid en möjligen blifvande utredning kan förordas. Ett är dock säkert, att något bör göras, och detta snarast möjligt.

Med anledning af hvad jag sålunda i största korthet anført, vågar jag vördsamt föreslå, att Riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvad mån och på hvad sätt lättnader i kostnader må beredas enskilda jordbrukare vid hemmansklyfningar, ägostyckningar, jordafsöndringar och laga skiften, samt om möjligt till nästa Riksdag framkomma med det förslag, hvartill nämnda utredning må föranleda.»

Eter en om förståelse af frågans stora vikt och betydelse för jordbruket och de egna hemmen vittnande motivering, hemställde Andra

Kammarens tredje tillfälliga utskott i dess utlåtande n:o 37, att Andra Kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och på hvad sätt lättnader må kunna beredas enskilda jordägare uti de med laga skiften, hemmansklyfningar, egostyckningar och jordafsöndringar för- enade kostnader, samt snarast möjligt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill nämnda utredning må föranleda.

Detta skrifvelseförslag godkändes också af Andra Kammaren utan motstånd.

Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 afstyrkte visserligen i sitt utlåtande n:o 26 skrifvelseförslaget, som blef af Första Kammaren afslaget, men en reservation var dock bifogad betänkandet till förmån för skrifvelsen, hvilken också försvarades varmt af ett par talare i Första Kammaren.

De skäl, som föranledde Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 att afstyrka ifrågavarande skrifvelse, angäfvos vara, dels att utskottet ansåg sig icke kunna utan sorgfällig pröfning, hvartill tid saknades, förorda en dylik framställning — utskottet i fråga erhöll nämligen del af ärendet först den 12 maj, eller således endast 3 dagar före den, då Riksdagen enligt 5 § riksdagsordningen kunde avslutas — och dels att utskottet erfarit, att inom kungl. landtmäteristyrelsen påginge utarbetning af förslag till ombildning af landtmäteriet, äfvensom till förändring af landtmätarnes afföningsförhållanden i syfte att en del af skifteskostnaderna skola bestridas af statsverket, vid hvilket förhållande en skrifvelse från Riksdagen icke torde vara erforderlig.

Då således från motståndet till förenämnda skrifvelse i sak icke anförts något annat än det sistnämnda skälet, men detta, äfven om den däri omförmälda åtgärden realiserar, utgör endast en delvis lösning af det ärende jag framställt, så vågar jag, under erinran om det allt mer och mer trängande behovet af denna frågas snara och fullständiga lösning och med åberopande af min förenämnda motion samt den motivering Andra Kam- marens tredje tillfälliga utskott anført till förmån för motionen i dess utlåtande n:o 37 vid sistförflutne riksdag, vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och på hvad sätt lättnader må kunna beredas enskilda jordägare uti de med laga skiften, hemmansklyfningar,

egostyckningar och jordafsöndringar förenade kostnader, samt snarast möjligt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill nämnda utredning må föranleda.

Stockholm den 21 januari 1904.

Ollas A. Ericsson.

I motionen instämma:

<i>Sam. Söderberg.</i>	<i>Joh. Ström.</i>	<i>B. P. Ersson.</i>
<i>A. Hansson i Solberga.</i>	<i>Smeds Lars Olsson.</i>	<i>J. P. Jönsson.</i>
<i>Karl Karlsson, Mo.</i>	<i>Halvar Eriksson.</i>	<i>P. Olsson.</i>
<i>J. E. Granlund.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>	<i>P. Hörnstén.</i>
<i>J. Andersson, Baggböle.</i>	<i>G. Lindgren i Islingby.</i>	
<i>A. Olsson i Mårdäng.</i>	<i>Ol. Olsson i See.</i>	
